

А. Г. Захаріна
Класичний приватний університет (м. Запоріжжя)
Л.П. Суцєнко
Національний педагогічний університет імені Н.П. Драгоманова

ПРО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ДО АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧІЙ СФЕРІ

Розглянуто питання формування готовності майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері. Наведено аналіз публікацій вчених про різновиди анімаційних програм в рекреаційно-оздоровчій сфері. Охарактеризовано такі поняття, як: «рекреація», «рекреаційна діяльність», «анімаційна діяльність», «рекреаційно-оздоровча сфера». Вказано, що анімаційні програми включають в себе спортивні змагання, спортивні шоу, танцювальні вечори, карнавали та театралізовані вистави. Наведено результати відповідей студентів про фактори, які не дають можливості скласти анімаційну програму та організувати її проведення. Доведено актуальність і доцільність обраної проблеми дослідження.

Ключові слова: туризм, анімація, анімаційна програма, рекреація, рекреаційно-оздоровча сфера.

Захарина А. Г., Суцєнко Л. П. О вопросах формирования готовности будущих специалистов по туризму в анимационной деятельности в рекреационно-оздоровительной сфере.

Рассмотрены вопросы формирования готовности будущих специалистов по туризму в анимационной деятельности в рекреационно-оздоровительной сфере. Приведен анализ публикаций ученых о разновидностях анимационных программ в рекреационно-оздоровительной сфере. Охарактеризованы такие понятия, как: «рекреация», «рекреационная деятельность», «анимационная деятельность», «рекреационно-оздоровительная сфера». Указано, что анимационные программы включают в себя спортивные соревнования, спортивные шоу, танцевальные вечера, карнавалы и театрализованные представления. Приведены результаты ответов студентов о факторах, которые не дают возможности составить анимационную программу и организовать ее проведения. Доказана актуальность и целесообразность выбранной проблемы исследования.

Ключевые слова: туризм, анимация, анимационная программа, рекреация, рекреационно-оздоровительная сфера.

Zakharina A.H, Sushchenko L.P. Regarding the formation of readiness of future specialists in tourism to the animation activities in the recreational and health sphere. The article deals with the question of the formation of readiness of future specialists in tourism to the animation activities in the recreational and health sphere. The analysis of scholars' publications about the kinds of animation programs in the recreation and health sphere was reported. The following concepts such as «recreation», «recreational activity», «animation activity», «recreational and health sphere» were characterized. It was noted that animation programs are united by a common goal or plan's intention for running of such events as tourism, health and fitness, cultural and mass, informative and amateur ones and these programs include sport competitions, sport shows, dancing parties, carnivals and theatrical performances. It was pointed out that animation programs have been created by animators for the entertainment of guests, for recovery (recreation) of their health and it was stated that the process of animation programs' perception depends on many factors: age of participants or spectators; education level; sex; ethnic background; mood at the time of implementation of the program.

The article contains the polling data of higher education institutions' students, which comprising 171 persons. As respondents were students of Zaporizhzhya National Technical University, Classic Private University of Zaporizhzhya, Lviv State Institute of Physical Culture, National University of Physical Education and Sport of Ukraine. The article reports the results of the students' answers about the factors that preclude to develop an animation program and organize its implementation, namely the lack of knowledge about the structure and content of animation programs based on various kinds of motor activity; lack of skill in adjusting of muscle loading in holding of sessions of various types of motor activity. The topicality and practicability of the chosen research problem were proven.

Key words: tourism, animation, animation program, recreation, recreational and health sphere.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Розширення туристських зв'язків та розвиток туризму в світовому співтоваристві розставляє нові акценти і пріоритети в туристичній діяльності. Розвиток туризму актуалізує проблему підготовки фахівців в системі професійної туристичної освіти, в тому числі і в таких видах діяльності, як розробка анімаційних програм. Високий рівень вимог до сучасного фахівця з туризму передбачає наявність відповідних здібностей і професійних якостей, що, в свою чергу, залежить від рівня професійної освіти.

У Проекті Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів на 2016–2020 роки» одним із напрямів є: «удосконалення системи професійної підготовки фахівців сфери туризму, зокрема готельної, ресторанної, клубної, музейної, галерейної та інших видів діяльності, пов'язаних із туризмом, що забезпечуватиме підвищення рівня професійної підготовки фахівців сфери туризму та якості обслуговування споживачів туристичних

послуг: підготовка освітніх програм з професійного навчання у сфері туризму з урахуванням потреб ринку праці; гармонізація кваліфікаційних вимог та стандартів вищої освіти у ВНЗ, які забезпечують підготовку фахівців сфери туризму та стандартів професійної підготовки; розробка базових компетентностей фахівців та професійних стандартів для сфери туризму; затвердження кваліфікаційних вимог фахівців туристичного супроводу; впровадження народної дипломатії, як інструменту залучення населення до популяризації туризму в Україні» [6]. Затвердження цього проекту вимагає теоретичного осмислення тенденцій і перспектив розвитку туризму в Україні, розробки механізмів розширення інноваційних підходів у формуванні анімаційного потенціалу і актуалізує тему дослідження.

Зарубіжний туристський ринок досить добре насичений анімаційними програмами, які дозволяють розширювати межі культурно-пізнавального туризму. Деякі світові туристські маршрути користуються найбільшою популярністю саме завдяки видовищним заходам. За оцінками фахівців, в даний час включення анімаційних програм культурно-пізнавального, спортивно-туристського, розважального характеру в змісті туристських маршрутів і поїздок підвищує їх престижність і затребуваність на ринку туристичних послуг. В Україні на ринку туристичних послуг також робляться спроби ввести в деякі туристські маршрути анімаційні програми. Разом з тим, необхідно відзначити, що підготовка аніматорів, не отримала широкого розвитку, а фахівці, здатні розробляти анімаційні програми, практично відсутні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Указом Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016 схвалено Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» [5]. В цьому документі зазначено, що «збільшення кількості загальнодоступних спортивних заходів для активного сімейного відпочинку в місцях масового відпочинку громадян; облаштування безпечних маршрутів для пішохідного, велосипедного, водного туризму; створення мережі літніх шкіл плавання на відкритих водоймах» допоможе в формуванні загальної культури, моральності, фізичного і психічного здоров'я населення, в зростанні кількості осіб, які використовують різні види та форми оздоровчої рухової активності.

Низький рівень здоров'я, обмежена рухова активність більшості населення України, невідповідність потребам населення послуг, що надаються за місцем проживання, роботи громадян і в місцях масового відпочинку населення вказує на необхідність збільшення обсягу рухової активності і використання системної організації дозвілля та відпочинку громадян з застосуванням різних форм активної діяльності [1, с. 5].

Однією з передумов входження України до єдиного європейського та світового освітнього простору, на нашу думку, є забезпечення підготовки фахівців з туризму на рівні міжнародних вимог. Оскільки моделювання різних форм дозвілля туристів це одне із професійних завдань фахівця з анімації, то посилюється потреба у формуванні їх творчої індивідуальності з певним стилем діяльності. Тому сучасні умови освіти зумовлюють потребу в готовності майбутніх фахівців з туризму до здійснення анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері. Вони повинні мати певний рівень сформованих якостей таких як: комунікативність, відповідальність, самостійність, професійна мобільність, активність і креативність та відрізнятися широким кругозором, інтелектом, міжкультурної компетентністю, терпимістю до інших культур і разом з тим бути творчою та активною особистістю для здійснення анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

Формулювання мети дослідження. Визначені аспекти окреслюють *мету статті*, яка полягає у характеристиці готовності майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, контент-аналіз психолого-педагогічної літератури та літератури з туризму; анкетування студентів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізації потреб в руховій діяльності сприяє рекреаційна діяльність, як діяльність молоді у вільний від занять час з метою відновлення, зміцнення фізичних та духовних сил і всебічного розвитку особистості в основному за допомогою природних факторів на спеціально призначених для цього територіях, що знаходяться поза місцем постійного проживання. Рекреація – вид діяльності, на думку І.С. Іванова, яка виробляє відновний оздоровлюючий ефект, що включає соціально виправдані види занять. Рекреація – це включення індивіда в ті види діяльності, які збагачують його особистість, виробляють оздоровлюючий, який відновлює ефект, приносять певну користь індивіду і суспільству в цілому [7, с. 44]. Науковець вказує, що рекреація здійснюється у вільний час і передбачає дозвілля, що це творчість індивіда, діяльність людини, яка обумовлена його внутрішніми потребами і мотивами та результат рекреаційної діяльності для людини є самоцінністю і володіє таким важливим стимулом, як набуття людиною почуття задоволення від самого процесу рекреаційної діяльності [7, с. 44].

В даний час анімація, починає відігравати особливу роль, отримуючи поширення, як результат конкуренції на ринку туристичних послуг та інноваційна форма послуги в туризмі. Анімаційна діяльність в туризмі, високоякісні анімаційні програми, служать багатofункціональним проектом для передачі соціальної, культурної інформації, сприяють збереженню естетико-культурних цінностей, накопичення інформації та придбання естетичного досвіду.

Анімаційні програми включають в себе спортивні змагання, спортивні шоу, танцювальні вечори, карнавали та театралізовані вистави. Реалізація анімаційних програм, як зазначає Л.В. Курило, відбувається в умовах готельного відпочинку при яких відпочиваючі ефективно використовують свій вільний час, що передбачає фізичне і психоемоційне відновлення та їх соціальну і творчу активність у зазначеній сфері [8, 135]

Під анімаційною програмою, І.І. Булигіна має на увазі об'єднаний спільною метою або задумом план проведення туристських, фізкультурно-оздоровчих, культурно-масових, пізнавальних і аматорських занять [2, с. 9]. Як стверджує І.І. Булигіна, анімаційне заход є складовою частиною анімаційної програми [2, с. 11]. Наприклад, якщо ми складаємо анімаційну програму на день, то вона включає кілька анімаційних заходів: спортивні змагання, вечірню розважальну

програму, ігри на пляжі тощо. Таким чином, анімаційні програми створюються аніматорами для розваги гостей, відновлення (рекреації) їх здоров'я.

Процес сприйняття запропонованих анімаційних програм залежить від багатьох факторів: віку учасників або глядачів; рівня освіченості; етнічної приналежності; настрою на момент реалізації даної програми.

В сучасній анімаційній практиці, як зазначає Т.В. Дедуріна, використовуються такі типи анімаційних програм [4, с. 41]: ігрові, які засновані на провідному організаційному методі гри; конкурсно-ігрові та конкурсно-видовищні, в яких провідною типологічною ознакою виступає метод змагання; фольклорні та видовищно-театралізовані, в основі організації яких лежить метод театралізації; художньо-публіцистичні, основним організуючим методом яких виступає метод ілюстрації; танцювально-розважальні, засновані на методі ритмічного руху; спортивно-оздоровчі, в основі технологічної організації яких лежить метод фізичної релаксації та рекреації.

Мета, яку переслідують анімаційні програми, на думку Л.В. Курило, це реалізація в умовах готельного відпочинку створення умов, при яких відпочиваючі ефективно використовують свій вільний час, просуваючись від відпочинку і розваг, які передбачають фізичний і психоемоційний відновлення, до творчості та соціальної активності у зазначеній сфері, отримуючи від цього задоволення [8, с. 34].

У свою чергу анімаційні програми з обслуговування туристів, як вказує Т.І. Гальперина, охоплює широкий спектр рекреаційних і педагогічних функцій, що сприяють відновленню соматичного здоров'я, забезпечуючи підтримку фізичного рівня розвитку, а так само відновлення загального душевного комфорту (психічне здоров'я), що сприяє зміцненню морального здоров'я, пов'язаного з адекватними поведінковими реакціями [3, с. 12].

Таким чином, анімаційна програма є важливою складовою якості обслуговування туристів на базі готельного комплексу.

З метою з'ясування необхідності формування готовності майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері нами було проведено анкетування студентів вищих навчальних закладів, у якому брало участь 171 особа. Респондентами виступили 53 студента Запорізького національного технічного університету (ЗНТУ), 45 студентів Інституту здоров'я, спорту і туризму Класичного приватного університету м. Запоріжжя (КПУ), 33 студента Львівського державного інституту фізичної культури (ЛДІФК), 41 студент Національного університету фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ).

Респондентам було запропоновано кілька варіантів відповідей, з яких вони могли вибрати один або кілька варіантів, які максимально відповідають їх думці. Так, результати відповідей студентів на запитання анкети «Що не дає Вам можливості скласти анімаційну програму та організувати її проведення?» дозволив з'ясувати, що із 171 студентів спостерігається відсутність знань про структуру та зміст анімаційних програм заснованих на різних видах рухової активності) у 39,72% студентів, відсутність знань про вплив анімаційних програм на показники фізичного стану і фізичної підготовленості різних верст населення – 34,99% опитаних студентів, відсутність знань про критерії оцінювання анімаційних програм – 45,58% опитаних студентів, у 30,82% опитаних відмічається невміння регулювати фізичне навантаження при проведенні занять з різних видів рухової активності; у 19,88% студентів – відсутність навчально-методичної літератури щодо організації рекреаційно-оздоровчої діяльності відсутність бажання – 14,75% опитаних (рис. 1).

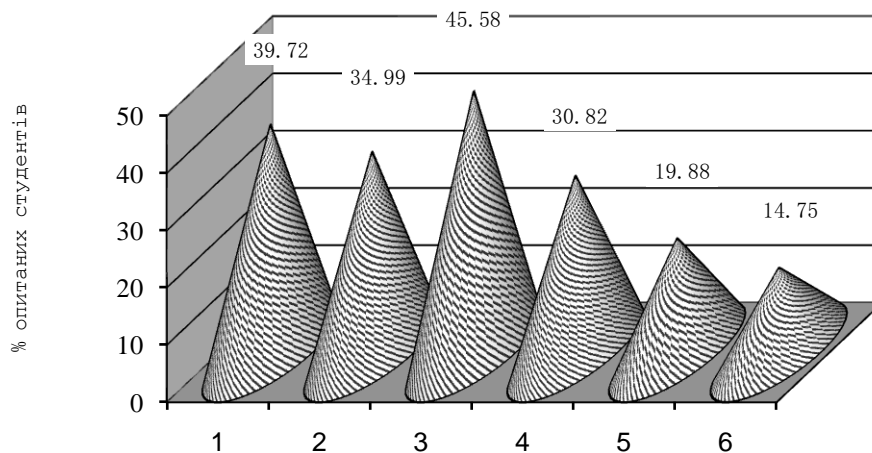

Рис. 1. Результати відповідей студентів про фактори які не дають можливості скласти анімаційну програму та організувати її проведення: 1 – відсутність знань про структуру та зміст анімаційних програм заснованих на різних видах рухової активності; 2 – відсутність знань про вплив анімаційних програм на показники фізичного стану і фізичної підготовленості різних верст населення; 3 – відсутність знань про критерії оцінювання анімаційних програм; 4 – невміння регулювати фізичне навантаження при проведенні занять з різних видів рухової активності; 5 – відсутність навчально-методичної літератури щодо організації рекреаційно-оздоровчої діяльності; 6 – відсутність бажання (%).

Отже, слід зазначити, що у значній кількості, а саме у 45,58% студентів відсутні знання про критерії

оцінювання анімаційних програм.

Аналіз відповідей студентів розподілився наступним чином (табл. 1): відсутні знання про структуру та зміст анімаційних програм заснованих на різних видах рухової активності у 46,15% опитаних студентів Запорізького національного технічного університету (ЗНТУ), 42,22% – Класичного приватного університету (КПУ), 36,36% – Національного університету фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ), 34,15% – Львівського державного інституту фізичної культури (ЛДІФК); відсутні знання про вплив анімаційних програм на показники фізичного стану і фізичної підготовленості різних верст населення у 32,69% респондентів ЗНТУ, 35,56% – КПУ, 42,42% – НУФВСУ, 29,27% – ЛДІФК.

Таблиця 1

Результати відповідей студентів про фактори які не дають можливості скласти анімаційну програму та організувати її проведення, %

№ з/п	Відповіді на запитання	ЗНТУ	КПУ	НУФВСУ	ЛДІФК
1	Відсутність знань про структуру та зміст анімаційних програм заснованих на різних видах рухової активності	46,15	42,22	36,36	34,15
2	Відсутність знань про вплив анімаційних програм на показники фізичного стану і фізичної підготовленості різних верст населення	32,69	35,56	42,42	29,27
3	Відсутність знань про критерії оцінювання анімаційних програм	46,15	51,11	48,48	36,59
4	Невміння регулювати фізичне навантаження при проведенні занять з різних видів рухової активності	26,92	28,89	33,33	34,15
5	Відсутність навчально-методичної літератури щодо організації рекреаційно-оздоровчої діяльності	19,23	24,44	21,21	14,63
6	Відсутність бажання	13,46	13,33	15,15	17,07

Відсутні знання про критерії оцінювання анімаційних програм у 46,15% опитаних студентів ЗНТУ, 51,11% – КПУ, 48,48% – НУФВСУ, 36,59% – ЛДІФК; у 26,92% опитаних студентів ЗНТУ, 28,89% – КПУ, 33,33% – НУФВСУ, 34,15% – ЛДІФК – відмічається невміння регулювати фізичне навантаження при проведенні занять з різних видів рухової активності; відсутність навчально-методичної літератури щодо організації рекреаційно-оздоровчої діяльності відмічали в своїх відповідях 19,23% опитаних студентів ЗНТУ, 24,44% – КПУ, 21,21% – НУФВСУ, 14,63% – ЛДІФК; відсутність бажання – 13,46% студентів ЗНТУ, 13,33% – КПУ, 15,15% – НУФВСУ, 17,07% – ЛДІФК.

Анкетування показало, що найвищий показник серед студентів, у яких відсутні знання про критерії оцінювання анімаційних програм був зафіксований у студентів КПУ(51,51%).

Майбутні фахівці з туризму, які працюють у відкритому мікросоціальному середовищі, спроможні вирішувати освітні та виховні питання, формувати мотивацію до регулярних занять руховою активністю. Однак домінуючими ознаками фахівця нового статусу залишаються висока кваліфікація, професійна компетентність, уміння моделювати різні види рекреаційної діяльності й розв'язувати принципово нові рекреаційно-оздоровчі завдання [1, с. 6].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Формування готовності майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері спрямовано на постійне поповнення, осмислення та інтеграцію знань і досвіду в рекреаційно-оздоровчій сфері; підготовленість до діяльності з формування здорового способу життя; орієнтовано на збереження та відновлення здоров'я різних верст населення. Перспективи подальших розвідок полягають у розробці структурних компонентів готовності майбутніх фахівців з туризму з анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева О.В. Теоретико-методологічні засади рекреаційної діяльності різних груп населення : автореферат дис... доктора наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.02 / Олена Валеріївна Андреева. – Київ: НУФВСУ, 2014. – 44 с.
2. Булыгина И.И. Методические основы профессиональной подготовки организаторов туристской анимации : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08, «Теория и методика профессионального образования» / И.И. Булыгина. – М., 1999. – 18 с.
3. Гальперина Т.И. Содержание и методика анимационной подготовки студентов туристского вуза : дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Татьяна Ивановна Гальперина. – г. Сходня. – 2004. – 185 с.
4. Дедурина Т.В. Познавательный аспект туристской анимации // Развитие познавательной активности и самостоятельности студентов в образовательном процессе (на основе профессиональных компетенций) / Т.В. Дедурина //: Сб. науч. ст. Вып.3 / Под общ. ред. А.Г. Казаковой. – М.: МГУКИ, 2008. – С. 40-44.
5. Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/42/2016/paran14#n14>

6. Проект Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів на 2016–2020 роки» заголовок с екрану [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.knteu.kiev.ua/>
7. Ivanov I.S. (2009) «Essence and specific of the system of forming of ecological culture of municipal office workers by facilities of rekreationsnykh and health-improvement technologies», *Questions of modern science and practice*, pp. 172-177.
8. Kurilo L.V. (2006), *Theory and practice of animation: part 1. Theoretical bases by the tourist of animation*, high school textbook, Soviet sport, Moscow, Russia, 195 p.